

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-826/19 - 1

Asia C-826/19

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

13.11.2019

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Landesgericht Korneuburg (Itävalta)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

29.10.2019

Kantaja ja valittaja:

WZ

Vastaaja ja vastapuoli:

Austrian Airlines AG

ITÄVALLAN TASAVALTA

[– –]

Landesgericht Korneuburg

Landesgericht Korneuburg on tehnyt muutoksenhakutuomioistuimena [– –] asiassa, jossa kantajana on **WZ** [– –] ja vastaajana **Austrian Airlines AG** [– –] ja joka koskee 250:tä euroa korkoineen ja kuluineen [– –], kantajan Bezirksgericht Schwechatin 24.6.2019 antamasta tuomiosta [– –] tekemän valituksen johdosta seuraavan

välipäätöksen:

I.) Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1.) Onko matkustajille heidän lennolle pääsystä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja

apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (jäljempänä lentomatkestäjien oikeuksia koskeva asetus) 8 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että sitä on sovellettava kahteen lentoasemaan, jotka molemmat sijaitsevat [**alkup. s. 2**] kaupungin keskustan välittömässä läheisyydessä mutta joista ainoastaan toinen kaupungin alueella ja toinen läheisessä osavaltiossa?

2.) Onko lentomatkestäjien oikeuksia koskevan asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaa, 7 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että jos lentokone laskeutuu samalla paikkakunnalla, samassa kaupungissa tai samalla alueella sijaitsevalle toiselle lentoasemalle, matkustajalla on oikeus korvaukseen lennon peruuttamisen takia?

3.) Onko lentomatkestäjien oikeuksia koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohtaa, 7 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että jos lentokone laskeutuu samalla paikkakunnalla, samassa kaupungissa tai samalla alueella sijaitsevalle toiselle lentoasemalle, matkustajalla on oikeus korvaukseen lennon pitkäaikaisen viivästymisen johdosta?

4.) Onko lentomatkestäjien oikeuksia koskevan asetuksen 5 ja 7 artiklaa sekä 8 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että sen selvittämiseksi, onko matkustajalle aiheutunut unionin tuomioistuimen 19.11.2009 annetussa tuomiossa Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, tarkoitettu vähintään kolmen tunnin ajan menetys, viivästyminen on laskettava siten, että merkityksellinen on toiselle lentoasemalle laskeutumisen ajankohta vai ajankohta, jona matkustaja siirtyy sille lentoasemalle, jota varaus koskee, tai muuhun lähellä sijaitsevaan määräpaikkaan, josta on sovittu matkustajan kanssa?

5.) Onko lentomatkestäjien oikeuksia koskevan asetuksen 5 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että lentoliikenteen harjoittaja, joka toteuttaa lentoja rotaatiomenettelyssä, voi tukeutua tapaukseen, tässä tapauksessa ukonilmasta johtuneeseen laskeutuvien lentojen määrän vähentämiseen, joka ilmeni kyseisen lennon kolmanneksi viimeisen rotaation yhteydessä?

6.) Onko lentomatkestäjien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että siinä tapauksessa, että [**alkup. s. 3**] lento laskeutuu toiselle lentoasemalle, lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava omasta aloitteestaan matkustajalle kuljetusta toiselle paikkakunnalle, vai onko lentomatkestäjän vaadittava kuljetusta?

7.) Onko lentomatkestäjien oikeuksia koskevan asetuksen 7 artiklan 1 kohtaa, 8 artiklan 3 kohtaa ja 9 artiklan 1 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että lentomatkestäjällä on 8 ja 9 artiklassa säädettyjen avustamis- ja huolenpitovelvoitteiden laiminlyönnin vuoksi oikeus korvaukseen?

II. Asian käsittelyä lykätään, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on antanut asiassa ennakkoratkaisunsa.

Perustelut:

Seuraavat tosiseikat ovat riidattomia tai [– –] katsottu selvitettyiksi:

Kantajalla oli vahvistettu varaus vastaajan toteuttamalle lennolle OS 940, jonka oli tarkoitus lähteä Klagenfurtista (KLU) 21.5.2018 klo 18.35 ja saapua Wieniin (VIE) 21.5.2018 klo 19.20, ja lennolle OS 239, jonka oli tarkoitus lähteä Wienistä (VIE) 21.5.2018 klo 21.00 ja saapua Berliinin Tegelin lentoasemalle (TXL) 21.5.2018 klo 22.20. Vastaaja ohjasi lennon OS 239 Berliinin Tegelin lentoaseman sijasta Berliinin Schönefeldin lentoasemalle (SXF), ja tosiasialliset lennon lähtö- ja saapumisajat olivat seuraavat: lento lähti Wienistä (VIE) 21.5.2018 klo 22.07 ja laskeutui Berliinin Schönefeldin lentoasemalle (SXF) 21.5.2018 klo 23.18. Etäisyys Wienistä Berliinin Tegelin tai Schönefeldin lentoasemalle on alle 1 500 kilometriä, etäisyys Klagenfurtista ei ole tiedossa. Syynä lennon ohjaamiseen Berliinin Tegelin lentoaseman sijasta Schönefeldin lentoasemalle oli se, että lento olisi ylittänyt kolmella minuutilla Berliinin Tegelin lentoaseman yölentokiellon. Lennon lähdön viivästyminen johtui siitä, että [alkup. s. 4] kanteen kohteena olevaa lentoa edeltäneen kolmanneksi viimeisen lennon olisi pitänyt lähteä Berliinin Tegelin lentoasemalta klo 14.40 ja laskeutua Wieniin klo 15.45, mutta Euroopan lennonvarmistusjärjestö (Eurocontrol) antoi vastaajalle ukonilman vuoksi laskeutumisaajan Wieniin vasta klo 15.53. Seuraavat lennot eli kanteen kohteena olevaa lentoa edeltäneet kaksi viimeistä lentoa toteutettiin pitkälti suunnitellusti, mutta viivästystä ei voitu enää kuroa umpeen. Vastaaja ei tarjonnut kantajalle korvaavaa kuljetusta Berliinin Schönefeldin lentoasemalta Tegelin lentoasemalle. Kantajalla kuluu matkaan asunnolleen Berliinin Schönefeldin lentoasemalta 41 minuuttia ja Tegelin lentoasemalta 15 minuuttia.

Kantaja vaati vastaajaa maksamaan 250 euroa lentomatrustajien oikeuksia koskevan asetuksen 5 artiklan, luettuna yhdessä 7 artiklan kanssa, mukaisena korvauksena. Hän tukeutuu yhtäältä lennon saapumisen viivästymiseen ja toisaalta siihen, ettei hänelle tarjottu jatkokuljetusta Berliinin Schönefeldin lentoasemalta Tegelin lentoasemalle. Lentomatrustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta, koska Berliinin Schönefeldin lentoasema ei sijaitse Berliinissä.

Vastaaja kiisti kannevaatimuksen, vaati kanteen hylkäämistä ja väitti, että kantaja saapui määräpaikkaan eli Berliiniin 58 minuuttia myöhässä, että Berliinin Schönefeldin lentoasema sijaitsee ainoastaan 24 kilometrin päässä kantajan kotiosoitteesta ja että Berliinin Tegelin lentoasema sijaitsee alle 8 kilometrin päässä kantajan kotiosoitteesta. Molemmissa tapauksissa kantajan on käytettävä liikennevälinettä päästäkseen asunnolleen. Vastaaja tukeutui lisäksi siihen, että kyse on lentomatrustajien oikeuksia koskevan asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksellisista olosuhteista, koska viivästyminen johtui erittäin huonoista sääoloista.

Bezirksgericht Schwechat (Schwechatin piirioikeus) hylkäsi kannevaatimuksen ja totesi, ettei lentoaseman vaihtumista Berliinin Tegelistä Schönefeldiin tule [alkup. s. 5] pitää lentoreitin olennaisena muutoksena, joten lentoa ei voida katsoa peruutetun. Viivästyminen ei kestänyt vähintään kolmea tuntia. Lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaista oikeutta ei ole, koska lentomatikustaja ei ole osoittanut, mitä kustannuksia hänelle on aiheutunut siirtymisestä.

Tästä tuomiosta kantaja on tehnyt valituksen, jossa hän vetoaa virheelliseen oikeudelliseen arviointiin ja vaatii muuttamaan valituksenalaista tuomiota siten, että kannevaatimus hyväksytään.

Vastaja puolestaan vaatii vastauksessaan hylkäämään valituksen.

Muutoksenhakutuomioistuimena toimivan Landesgericht Korneuburgin on toisena ja viimeisenä oikeusasteena ratkaistava kantajan vaatimukset.

Se, ettei kantajan matkan ensimmäinen lähtöpaikka eikä viimeinen saapumispaikka kuulu Bezirksgericht Schwechatin tuomiopiiriin, johtaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön (tuomio 9.7.2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, 47 kohta ja tuomio 7.3.2018, flightright ym., C-274/16, C-447/16 ja C-448/16, EU:C:2018:160, 48 kohta) mukaan siihen, ettei asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 1 alakohdan mukainen toimivaltaperuste täyty; tätä seikkaa ei kuitenkaan voida ottaa enää huomioon, koska vastaja on vastannut asetuksen N:o 1215/2012 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Asian ratkaisu määräytyy niiden lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen säännösten tulkinnan perusteella, joiden sisältö ei ole niin ilmeinen, että kyseessä olisi katsottava olevan *acte clair*. Kyse on lähinnä lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohdan tulkinnasta, nimittäin siitä, sovelletaanko kyseistä säännöstä nyt tarkasteltavaan tapaukseen, onko tosiseikkoja pidettävä lennon peruuttamisena, viivästyksenä tai omana tunnusmerkistönään, onko asiassa mahdollista vedota poikkeuksellisiin olosuhteisiin vai ei ja onko kantajalla [alkup. s. 6] avustamis- ja huolenpitovelvoitteiden laiminlyönnin vuoksi oikeus korvaukseen.

Yksittäiset kysymykset:

Ensimmäinen kysymys:

Sekä alkuperäisen lentosuunnitelman mukaista saapumislentoasemaa, Berliinin Tegelin lentoasemaa, että lentosuunnitelman muuttamisen jälkeen käytettyä lentoasemaa, Berliinin Schönefeldin lentoasemaa, pidetään Berliinin lentoasemina, mutta ainoastaan Tegelin lentoasema sijaitsee Berliinin kaupungin alueella. Alioikeuden toteamusten mukaan kantajalla kuluu matkaan asunnolleen Berliinin Schönefeldin lentoasemalta 41 minuuttia ja Tegelin lentoasemalta 15 minuuttia. Riidan osapuolet arvioivat eri tavalla sitä, sijaitsevatko molemmat lentoasemat samalla alueella. Muutoksenhakutuomioistuin katsoo alustavasti, että

lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, koska kyse on saman alueen lentoasemista siitä huolimatta, että ne sijaitsevat eri osavaltioissa. Muutoksenhakutuomioistuim perustelee tätä sillä, että suurkaupunkien kansainvälisiä lentoasemia ei tyypillisesti rakenneta kaupungin keskustaan vaan kaupungin laitamille tai kaupungin alueen ulkopuolelle.

Toinen ja kolmas kysymys:

Kantajalla on oikeus korvaukseen, jos kyseessä on jokin asetuksessa mainituista lentoliikenteen häiriötilanteista. Lennolle pääsyn epäämistä ei tarvitse tutkia, lennon ohjaaminen saman alueen toiselle lentoasemalle tulee pikemminkin kyseeseen lennon peruuttamisena tai viivästymisenä. Sitä ratkaisua, että tosiseikkoja on pidettävä lennon peruuttamisena, tukevat unionin tuomioistuimen 13.10.2011 annetun tuomion Sousa Rodriguez ym. (C-83/10, EU:C:2011:652) 30 kohdassa esittämät toteamukset, joiden mukaan kysymys on peruuttamisesta, kun alkuperäisen lennon lentosuunnitelma hylätään. Bezirksgericht [alkup. s. 7] Schwechat sitä vastoin katsoo, että tosiseikkoja on pidettävä lennon saapumisen viivästymisenä, koska lento saapui määräpaikkaansa, nimittäin Berliinin kaupunkiin, vaikkakin myöhässä. Lisäksi on mahdollista, että lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa säädetään erillisestä lentoliikenteen häiriötilanteesta, jota ei tule pitää lennon peruuttamisena eikä viivästymisenä. Muutoksenhakutuomioistuim tulee tähän tulokseen sen perusteella, että muutoin kyseisellä säännöksellä ei ole lainkaan soveltamisalaa. Oikeus tulla kuljetetuksi alkuperäiselle lentoasemalle tai toiseen määräpaikkaan voitaisiin perustaa yhtä lailla lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohtaan tai 9 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Jos lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohdalla katsotaan olevan oma erillinen soveltamisalansa, on pääteltävä, että kyseisessä säännöksessä annetaan lentomatikustajalle pelkästään oikeus tulla kuljetetuksi alkuperäiselle lentoasemalle tai johonkin toiseen paikkaan mutta ei muita lennon peruuttamis- tai viivästymistapauksessa säädettyjä oikeuksia eikä etenkin nyt käsiteltävässä asiassa vaadittua oikeutta korvaukseen. Siinä tapauksessa ei olisi tarpeen tutkia, onko kyse lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksellisista olosuhteista.

Neljäs kysymys:

Jos unionin tuomioistuim tulee siihen tulokseen, että kyseessä on lennon viivästymisen, ongelmaksi muodostuu viivästymisen laskeminen. Kun otetaan huomioon, että lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa otetaan nimenomaisesti lähtökohdaksi lentoasema, jota varaus koskee, tai muu lähellä sijaitseva määräpaikka, josta on sovittu matikustajan kanssa, vaikuttaa perustellulta, ettei viivästymisen laskemisen kannalta ratkaisevaa ole laskeutuminen toiselle lentoasemalle vaan ajankohta, jona matikustaja saapuu alkuperäiselle lentoasemalle tai muuhun lähellä sijaitsevaan määräpaikkaan, josta on sovittu hänen kanssaan. Bezirksgericht Schwechat lähtee tosin siitä, ettei lento viivästynyt missään tapauksessa kolmea tuntia. Se jättää tässä yhteydessä

huomiotta, että kantajan lennon ensimmäinen lähtöpaikka [**alkup. s. 8**] oli Klagenfurt ja matka alkoi Klagenfurtista (KLU) 21.5.2019 klo 18.35 (unionin tuomioistuimen tuomio 26.2.2013, Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, 47 kohta).

Viides kysymys:

Jos unionin tuomioistuin tulee siihen tulokseen, että kantajalla on oikeus korvaukseen lennon peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen vuoksi, on otettava huomioon vastaajan väite, jonka mukaan peruuttaminen/viivästyminen johtuu poikkeuksellisesta olosuhteesta. Sikäli kuin on nähtävissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei ole vielä selvennetty sitä, antavatko rotaatiomenettelyssä kolmanneksi viimeisen rotaation yhteydessä ilmenneet tapaukset lentoliikenteen harjoittajalle oikeuden perustaa lennon peruuttaminen tai pitkäaikainen viivästyminen tällaiseen tapaukseen, vaikka se onkin ilmennyt samana päivänä (ks. lentomatkestajien oikeuksia koskevan asetuksen johdanto-osan 15 perustelukappale). Vastaajan lentosuunnitelman, jonka mukaan lennon oli määrä laskeutua Berliinin Tegelin lentoasemalle ennen yölentokiellon voimaantuloa, epäonnistuminen johtui kiistatta laskeutuvien lentojen määrän vähentämisestä. Matkustajien suojelun korkean tason varmistamiseksi on kuitenkin tutkittava, onko rajaus tehtävä läheisemmän ajallisen yhteyden (lentomatkestajien oikeuksia koskevan asetuksen johdanto-osan 15 perustelukappaleesta riippumatta) vai rotaatiomenettelyn rotaatioiden lukumäärän perusteella.

Kuudes kysymys:

Vastaaja ei ole tarjonnut kantajalle lentomatkestajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa säädettyä kuljetusta. Muutoksenhakutuomioistuimen mukaan sillä ei ole merkitystä, että kantaja olisi ilman sitä tarvinnut jatkokuljetuksen asuinpaikkaansa. Voi olla, että kantaja on pysäköinyt ajoneuvonsa alkuperäiselle lentoasemalle tai järjestänyt kotimatkan toisella tavalla, joten huolimatta siitä, että Berliinin Schönefeldin lentoasemalta on lyhyt matka hänen asuinpaikkaansa, hänellä on edelleen intressi [**alkup. s. 9**] jatkokuljetukseen Berliinin Tegelin lentoasemalle. Saksankielisessä oikeuskirjallisuudessa katsotaan, että matkustajalle on tarjottava huolenpitoa, kuten aterioita, virvokkeita ja hotellimajoitusta mutta myös kuljetus lentoasemalta majoituspaikkaan, mitä tulkitaan siten, että lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava nämä palvelut omasta aloitteestaan eikä vasta matkustajien vaatimuksesta [– –]. Lentomatkestajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklaa pidetään yleisesti apua koskevana säännöksenä, ja tämän avun katsotaan eroavan saman asetuksen 9 artiklassa säädetystä huolenpidosta. Koska lentomatkestajien oikeuksia koskevan asetuksen 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetty (lentoaseman ja majoituspaikan välinen) kuljetus liittyy läheisesti saman asetuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaiseen oikeuteen kuljetukseen, muutoksenhakutuomioistuin katsoo alustavasti, että lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava kyseinen palvelu matkustajalle tämän sitä vaatimatta (ks. myös

julkisasiamies Sharpstonin ratkaisuehdotus Sousa Rodriguez ym., C-83/10, EU:C:2011:427, 62 kohta).

Seitsemäs kysymys:

Jos katsotaan, että vastaajana oleva lentoliikenteen harjoittaja on laiminlyönyt velvoitteen kuljettaa matkustaja lentoasemalle, jota varaus koskee, tai muuhun lähellä sijaitsevaan määräpaikkaan, josta on sovittu matkustajan kanssa, se on rikkonut lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 ja 9 kohdasta johtuvaa velvoitettaan. Kansalliset tuomioistuimet lähtevät siitä, että avun ja huolenpidon tarjoamista koskevan velvoitteen laiminlyöminen synnyttää lentoliikenteen harjoittajalle (ainoastaan) vahingonkorvausvelvollisuuden (ks. Amtsgericht Königs Wusterhausen 2.2.2017, 4 C 1350/16 [– –]). Muutoksenhaku tuomioistuin kuitenkin päätelee unionin tuomioistuimen 13.10.2011 annetun tuomion Sousa Rodriguez ym. (C-83/10, EU:C:2011:652) 44 kohdassa esittämistä toteamuksista, että avun ja huolenpidon tarjoamista koskevan velvoitteen laiminlyöminen johtaa (myös) siihen, [alkup. s. 10] että matkustajilla on oikeus korvaukseen (Landesgericht Korneuburg 7.9.2017, 21 R 246/17z [– –]). Koska kansalliset tuomioistuimet ovat arvioineet tätä kysymystä eri tavoin, unionin tuomioistuimen on tarpeen selventää sitä.

[– –] [asian käsittelyn lykkääminen]

Landesgericht Korneuburg [– –]

Korneuburgissa 29.10.2019

[– –]

[– –] [allekirjoitus]